

Dužnosti zdravstvenog djelatnika

Pravne
dužnosti

↓

regulirane su zakonom
kršenje dovodi do
sudske odgovornosti

Etične
dužnosti

↓

nisu jasno definirane zakonom
temelje se na:
humanosti i pravednosti
- WMA: deklaracije,
rezolucije, preporuke

- **deontologija:** obuhvaća pravne propise kojima se regulira djelovanje zdravstvenih djelatnika (propisi KZ)

- **zdravstveno pravo:** u užem smislu - skup pravnih pravila kojima se regulira sadržaj, način obavljanja, struktura te opseg provođenja zdravstvene djelatnosti od strane ovlaštenih zdravstvenih radnika, u širem smislu - skup pravnih pravila kojima se reguliraju i sva ostala prava koja na posredan i neposredan način proizlaze ili nastaju u postupku pružanja zdravstvene zaštite

- **medicinsko pravo:** pravna disciplina koja pravnim normama određuje odnose između pacijenata i medicinskih radnika, kao i medicinsku djelatnost u cjelini. Ovim pravnim normama uspostavlja se, u ime društvene zajednice, vanjska kontrola nad djelatnošću medicinskih radnika, u cilju zaštite prava i interesa ne samo pacijenta već i društvene zajednice u cjelini.

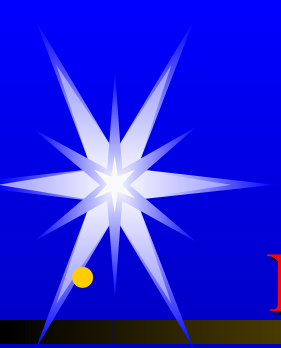
Pravni aspekti rada (liječnika)

Izvadak iz Kaznenog zakona RH

• KAZNENA DJELA:

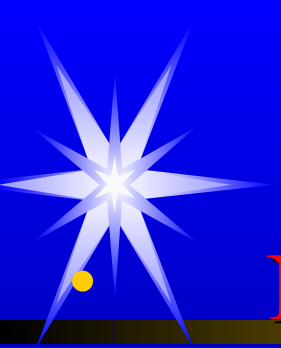
1. Protiv zdravlja ljudi (nesavjesno liječenje bolesnika, samovoljno liječenje, nedopušteno presađivanje dijelova ljudskog tijela, nepružanje liječničke pomoći)
2. Protiv slobode i prava čovjeka (neovlašteno otkrivanje profesionalne tajne)
3. Protiv pravosuđa (davanje lažnog iskaza)
4. Protiv vjerodostojnosti isprava (izdavanje i uporaba neistinite liječničke ili veterinarske svjedodžbe)

Nesavjesno liječenje

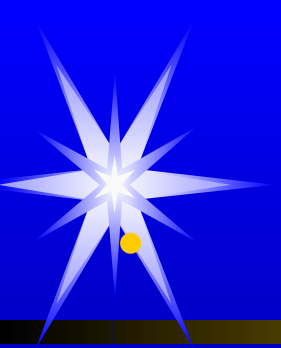
- bolesnik izostavljen iz naslova
- 2 komponentne: činjenje/nečinjenje i štetne posljedice
- neprimjenjivanje mjera za zaštitu bolesnika?
(prevencija, profilaksa, njega, higijena)
- očigledno nepodobno sredstvo ili način liječenja?
? novo liječenje
- opći nesavjesni postupak?
brzopletost, površnost, rutinska primjena invazivnih metoda, odgovornost za suradnike
- ? kazneno djelo *postavljanja pogrešne dijagnoze*

Važnost sudskomedicinskog vještačenja!

Nadriliječništvo

- može počiniti svaka osoba koja, nemajući propisanu stručnu spremu, drugoga liječi ili mu pruži medicinsku pomoć,
- ako to radi uz nagradu ili radi zarade, kazna je teža!

Samovoljno liječenje

- liječenje bez pristanka
- kirurški ili drugi zahvat bez pristanka
/potpisivanje obrazaca; samo liječnik/
- nepostojanje djela kada je poduzeto prema osobi koja nije pri svijesti ili nije sposobna rasuđivati (nedostupnost člana uže obitelji ili zakonskog zastupnika)
- protupravnost isključena: zakonska obaveza prisilnog liječenja ili postupanje u krajnjoj nuždi

- **Nedozvoljeno presađivanje dijelova ljudskog tijela**

- Transplantacija organa s živog čovjeka na drugu osobu (dozvoljeno/nedozvoljeno, s pristankom/bez pristanka) i transplantacija organa s leša na živog čovjeka

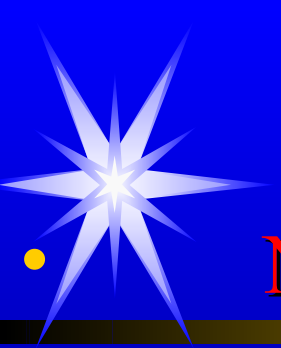
- ! pristanak davatelja i primatelja

- ! valjan pristanak

- Zakon o transplantaciji, 1990.

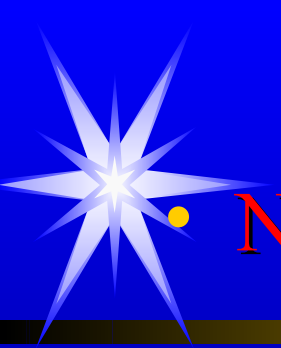
- Pravilnik o pobližim medicinskim kriterijima za određivanje moždane smrti

- etička pitanja

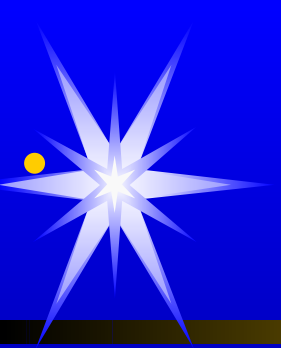
• Nepružanje medicinske pomoći

- nema uvjeta (nepružanje je kazneno djelo bez obzira na posljedice)
- ponašanje i u slobodno vrijeme
- nevažno da li osoba traži pomoć ili ne
- ! prethodno uvjerenje o potrebitosti
- razlika u odnosu na druge članke KZ-a (“ako to može učiniti bez opasnosti za sebe ili drugog”)
- problem selekcioniranja ili prioriteta, jednakosti liječnika bez obzira na bavljenje strukom

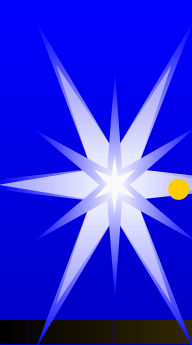
- Neovlašteno otkrivanje profesionalne tajne

- ! profesionalna tajna (Hipokrat)
- trajnost čuvanja
- tajna: podaci koje daje pacijent, svi podaci i činjenice utvrđene tijekom pregleda i pretraga
- ovlašteno otkrivanje nije kazneno djelo
- ograničeno otkrivanje – liječnik kao svjedok ili vještak
- st. 2: opći interes
- nije dužan otkriti kazneno djelo

Davanje lažnog iskaza

- nije vezano samo uz kazneni postupak
- dužnost govorenja istine (razlika: okrivljenik)
- lažno svjedočenje, prevođenje, tumačenje, davanje lažnog nalaza i mišljenja
- objektivno i subjektivno lažan iskaz
- navođenje na davanje lažnog iskaza nije kazneno djelo
- ? šutnja
- ! svjedok
- stvarno kajanje – stav 4.

- Izdavanje i uporaba neistinite liječničke ili veterinarske svjedodžbe

- sadržajno slično kao i davanje lažnog iskaza
- svjesno i namjerno neistinito iznašanje činjenica ili neutvrđivanje činjenica
- oprez: simulacija, disimulacija, agravacija

Najčešće povrede prilikom obavljanja zdravstvene djelatnosti

1. Povrede pravila zdravstvene struke
2. Povrede prava na tjelesni integritet pacijenta
3. Povrede obveze pružanja hitne medicinske pomoći
4. Povrede obveze sklapanja ugovora o pružanju zdravstvene zaštite
5. Odgovornost za štetu koja je uzrokovana medicinsko-tehničkom opremom
6. Odgovornost za štetu koja je uzrokovana lijekovima

• Greške zdravstvenih djelatnika

- Različitost kriterija:

Činjenjem / nečinjenjem

Poduzimanje neindiciranog /nepoduzimanje
indiciranog zahvata

Greške prilikom dijagnoze i terapije

Teže / lakše

U organizaciji rada, informiranju, nadziranju
medicinskih aparata

Greške zdravstvenih djelatnika

- Primjer: čl. 21 Zakona o sestriinstvu

“medicinska sestra, unatoč primjeni svog najboljeg znanja i umijeća, nije odgovorna za neprovedeni postupak uslijed kojeg za pacijenta nastane šteta, ako poslodavac nije osigurao lijekove, sredstva, minimalno potreban pribor ili tehničku opremu u skladu sa standardima”

(drugi zdravstveni zakoni ne sadrže tu odredbu)

Prekršajna odgovornost zdravstvenih djelatnika

- Regulirana je odredbama “strukovnih” zakona
- Zakon o liječništvu, Zakon o stomatološkoj djelatnosti, **Zakon o sestrinstvu**
- Novčane kazne za:
 - a) Ne ispuni obvezu čuvanja profesionalne tajne
 - b) Provodi zdravstvenu njegu kao voditeljica ili član tima a nije upisana u registar medicinskih sestara koji vodi HK medicinskih sestara

Prekršajna odgovornost zdravstvenih djelatnika

- c) Obavlja sestrinsku djelatnost bez odobrenja za samostalni rad
- d) U slučaju nemogućnosti provedbe ordiniranog postupka odmah pisano ne izvijesti nadređenu osobu
- e) Onemogućí ili ometa provođenje stručnog nadzora
- f) Ne otkloni nedostatke utvrđene stručnim nadzorom

Disciplinska odgovornost zdravstvenih

djelatnika

- Disciplinske povrede su povrede pravila i etike struke
- Disciplinskom mjerom ili kaznom izriče se stručni prijekor zbog neodgovarajućeg postupanja
- Provode profesionalni suci (Časni i Visoki časni sud)
- Disciplinska odgovornost medicinskih sestara (?)

DISCIPLINSKA ODGOVORNOST LIJEČNIKA

(Pravilnik o disciplinskom postupku HLK)

najniži stupanj odgovornosti

- Ako povrijedi odredbe Zakona o liječništvu
- Ako povrijedi odredbe Kodeksa medicinske etike i deontologije HLK
- Ako nestručno obavlja svoju profesiju
- Ako svojim ponašanjem povrijedi ugled liječničke profesije
- Ako ne ispunjava Statutom određene članske obveze prema HLK
- Ako počini kazneno djelo koje ga čini nedostojnim za obavljanje liječničke djelatnosti

• Disciplinske mjere i kazne:

a) za teže povrede:

- ukor
- javni ukor
- novčana kazna
- oduzimanje licence (privremeno, trajno)
- ograničenje opsega odobrenja za rad (privremeno, trajno)

b) za lakše povrede:

- opomena
- novčana kazna

IGNORANTIA IURIS NOCET!

Zakon o sestriinstvu

- Članak 18.

Medicinska sestra čini težu povredu radne dužnosti:

- kada zbog nemara ili neznanja nepravilnim postupanjem nanese štetu zdravlju bolesnika,
- kada promjeni način i sadržaj od liječnika ordinirane terapije i
- kada namjerno učini materijalnu štetu.

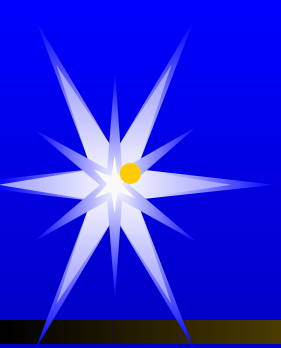

Zakon o sestriinstvu

- Članak 22.

Medicinska sestra odgovara za lakše i teže povrede radnih dužnosti određene ovim Zakonom i općim aktima Hrvatske komore medicinskih sestara pred disciplinskim tijelima Hrvatske komore medicinskih sestara.

Disciplinske mjere za lakše i teže povrede radnih dužnosti medicinske sestre **utvrđuje Hrvatska komora medicinskih sestara.**

Hrvatska komora medicinskih sestara

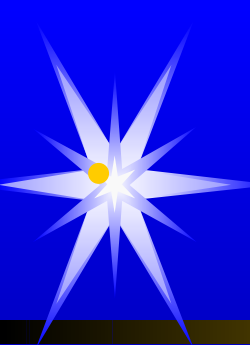
- Hrvatska komora medicinskih sestara osnovana je 2003. godine sukladno odredbama Zakona o sestrinstvu i Zakona o zdravstvenoj zaštiti.
- Danas, s oko 32.000 medicinskih sestara upisanih u Registar, predstavlja najbrojniju grupaciju profesionalaca u zdravstvu.
- Statut Hrvatske komore
- Glasilo: Puls pacijenta (2010.)

Hrvatska komora medicinskih sestara

- Obavlja sljedeće djelatnosti:
 - vodi registar medicinskih sestara
 - daje, obnavlja i oduzima odobrenja za samostalni rad
 - provodi stručni nadzor nad radom medicinskih sestara.

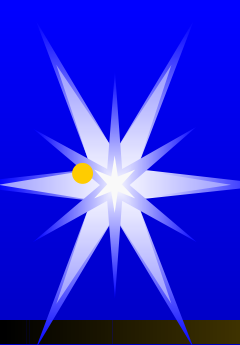
Glavni cilj: zaštita pacijenata i građana kroz osiguranje kvalitetne, odgovorne i etičke zdravstvene njege, organizacija tečajeva trajnog usavršavanja

Hrvatska udruga medicinskih sestara

- osnovana je 1926. godine, pod današnjim nazivom poznata je od 1992. godine,
- okuplja blizu 8.000 članova čime je jedna od najvećih strukovnih udruga u Hrvatskoj,
- posjeduje 47 podružnice po cijeloj Hrvatskoj te 22 stručna društva i povjerenstva za istraživanje, etiku, informatiku, stručno usavršavanje i nagrađivanje,

Hrvatska udruga medicinskih sestara

- članica je Međunarodnog vijeća medicinskih sestara (ICN), Europske federacije udruga medicinskih sestara (EFN), Europskog foruma udruga medicinskih sestara primalja Svjetske zdravstvene organizacije (EFNNMA WHO), te Europskog saveza za javno zdravstvo,
- u svom je radu usmjerena na provedbu edukacije svojih članova u cilju poboljšanja kvalitete zdravstvene njege.

Etički kodeks

- Američko sestrinsko udruženje, 1896.: prepoznaje potrebu za izradom etičkog kodeksa
- Prvi etički kodeks: 1926. (odražava kršćansku moralnost i stavove prema sestrinstvu u to vrijeme)

Etički kodeks

- Nova verzija: 1940. (namjera je bila prikazati sestrinstvo kao profesiju)
 - navode se odgovornosti med. sestre u odnosu prema pacijentu, drugim sestrama, poslodavcu, javnosti i drugima, jednako tako i prema sebi
- 1950.: Etički kodeks profesionalnih medicinskih sestara – u očekivanja je uključena prevencija bolesti i unaprjeđenje zdravlja

Međunarodni savjet sestara (ICN)

- Tridesetih godina 20.st.: **Odbor za etiku u sestrinstvu** – cilj: prepoznati etičke probleme s kojima se susreću medicinske sestre
- **1953. izrađuje Međunarodni kodeks medicinskih sestara** – namjera: da služi kao standard za medicinske sestre širom svijeta

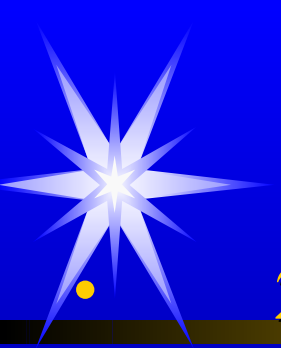

Međunarodni savjet sestara (ICN)

- u 14 odredaba navodi odgovornost medicinskih sestara u očuvaju života, ublažavanju patnji i unaprjeđenju zdravlja. Od medicinskih sestara se očekuje da odbiju sudjelovati u neetičkim postupcima, prijave neetičko ponašanje suradnika, ali samo nadležnim, i da prihvate standarde osobne etike u profesionalnom i privatnom životu.
- revizije kodeksa Američkog udruženja medicinskih sestra (60-80-tih godina dvadesetog stoljeća) - naglašava se osobna etika, u kodeks se uvode drugi zdravstveni profesionalci (ne samo liječnici)

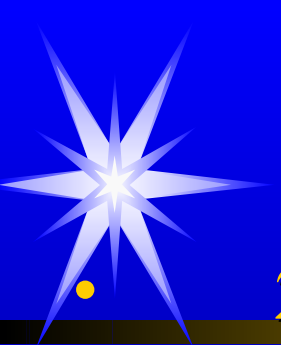

- krajem sedamdesetih godina formira se radna grupa koja objavljuje *Smjernice za primjenu Etičkog kodeksa medicinskih sestara*
- osamdesetih godina u sve nastavne programe obrazovanja medicinskih sestara u Americi uvode se teme iz etike u sestrinstvu

• 2000. ICN Etički kodeks medicinskih sestara

- odgovornosti medicinske sestre:
 - unaprjeđenje zdravlja
 - prevencija bolesti
 - uspostavljanje zdravlja
 - ublažavanje patnji
- potreba za zdravstvenom njegom je univerzalna

• 2000. ICN Etički kodeks medicinskih sestara

- u kodeks su uključena i ljudska prava -pravo na život, dignitet i tretman sa poštovanjem
- sadrži odredbe o etičkim obvezama i dužnostima svake medicinske sestre, postavlja etičke standarde profesije o kojima se ne pregovara, traži da sestrinstvo razumije vlastitu odgovornost prema društvu
- etički kodeks definiira odnos medicinske sestre i osobe (pacijenta), prakse, suradnika te odnos medicinske sestre i profesije

- *Zdravstvena njega obuhvaća samostalno i suradničko zbrinjavanje pojedinaca svih dobi, obitelji, grupa i zajednice; zdravih i bolesnih i u svim okruženjima. Zdravstvena njega uključuje unaprjeđenje zdravlja, prevenciju bolesti i zbrinjavanje bolesnih, onesposobljenih i umirućih.*
- Ključne uloge medicinske sestre su: zbrinjavanje bolesnih, zagovaranje potreba i prava pacijenta, osiguravanje sigurne okoline, istraživački rad, sudjelovanje i utjecanje na formiranje zdravstvene politike, menadžment, edukacija. (*Međunarodni savjet sestara- ICN*)

HRVATSKA

- 1995. Hrvatska udruga medicinskih sestra objavljuje Etički kodeks medicinskih sestra
- 2005. Hrvatska komora medicinskih sestara - Etički kodeks medicinskih sestara

HRVATSKA

- osnovna načela profesionalnog ponašanja
- odnos prema pacijentu
- suradnja s timom zdravstvene njege
- poštivanje profesionalne tajne
- trajno usavršavanje
- poštivanje ugleda staleža
- zaštita pacijenta od rizika
- osiguranje od odgovornosti
- način rješavanja etičkih pitanja
- odnos prema drugim medicinskim sestrama